

Dosarul nr. 2rac-286/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (C. Vîrlan)

Instanța de Apel: Curtea de Apel Chișinău (I. Muruianu, V. Efros și N. Budăi)

ÎNCHEIERE

25 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Iuliana Oprea

examinînd admisibilitatea recursului declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” împotriva Societății pe Acțiuni „Moldova-Agroindbank” cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale și încasarea sumei,

împotriva deciziei din 1 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM”, fiind menținută hotărârea din 16 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 23 august 2016, Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății pe Acțiuni „Moldova-Agroindbank” cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale și încasarea sumei.

În motivarea pretențiilor reclamanta a indicat că a încheiat cu Societatea pe Acțiuni „Moldova-Agroindbank” contracte de credit cu nr. CI5026 din 29 ianuarie 2015, nr. CI5027 din 29 ianuarie 2015, nr. C 15203 din 31 martie 2015 și acordurile adiționale la acestea.

La pct. 1.2. al contractului nr. CI5026, pentru utilizarea creditului a fost stabilită o dobîndă în mărime de 12,5 % anual; la pct. 1.3. a fost stabilit un comision unic în mărime de 0,5 % din limita datoriei; la pct. 1.5. a fost stabilit un comision de refuz în mărime de 2 % din limita datoriei pentru refuzul debitorului de a utiliza creditul; la pct. 1.7. a fost stabilită o dobîndă de întîrziere cu 3 % mai mare decît dobînda stabilită; la pct. 1.2. și pct. 3.5. a fost stabilită o penalitate în mărime de 0,2 % din suma principală pentru anumite încălcări ale contractului.

S-a specificat că la pct. 1.2 al contractului nr. CI5027, a fost stabilită pentru utilizarea creditului o dobîndă în mărime de 12,5% anual pentru tranșele acordate în MDL și 8 % anuale pentru cele în USD și EUR; la pct. 1.3 a fost stabilit un comision unic în mărime de 0,5 % din suma maximală a limitei datoriei, precum și

un comision pentru obligativitate în mărime de 1,5 % anual din suma neridicată a creditului; la pct. 1.5 a fost stabilit un comision de refuz în mărime de 2 % din limita datoriei pentru refuzul debitorului de a utiliza creditul; la pct. 1.7 a fost stabilită o dobândă de întârziere cu 3 % mai mare decât dobânda stabilită la pct. 1.2, totodată instituind și o penalitate de 0,1 % din suma restantă a tranșei neachitate; la pct. 3.5 a fost stabilită o penalitate în mărime de 0,2 % din suma principală pentru anumite încălcări ale contractului.

Reclamanta a mai precizat că în contractul nr. CI5203, la pct. 1.2, a fost stabilită pentru utilizarea creditului o dobândă în mărime de 15,5 % anual pentru tranșele acordate în MDL și 7 % anuale pentru cele în USD și EUR; la pct. 1.3 a fost stabilit un comision unic în mărime de 1,5 % din suma maximă a limitei datoriei, precum și un comision pentru obligativitate în mărime de 1,5 % anual din suma neridicată a creditului; la pct. 1.5 a fost stabilit un comision de refuz în mărime de 2 % din limita datoriei pentru refuzul debitorului de a utiliza creditul; la pct. 1.7 a fost stabilită o dobândă de întârziere cu 3 % mai mare decât dobânda stabilită la pct. 1.2; la pct. 3.5 a fost stabilită o penalitate în mărime de 0,2 % din suma principală pentru anumite încălcări ale contractului.

S-a invocat că contractele conțin penalități duble, comisioane duble, în special contractele nr. CI5027 și nr. CI5203 la pct. 1.3 și 1.5, conțin comisioane pentru același efect juridic, adică pentru neridicarea (neutilizarea) creditului acordat, astfel, aceste prevederi contractuale, care instituie comisioane duble și multiple, reprezintă niște costuri adiționale punitive semnificative, care împovărează debitorul în mod nejustificat, creînd în acest fel un dezechilibru și o prejudiciere disproporționată față de Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM”.

Reclamanta a opinat că atât timp cât funcția și destinația comisionului de risc nu au fost evidențiate, explicate și motivate în contract, orice client/debitor este într-o poziție dezavantajoasă față de bancă și într-o imposibilitate reală de a negocia acest comision, cu atât mai mult cu cât nu există dovada unei negocieri a clauzelor standard.

Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” a mai specificat că contractele încheiate cu Societatea pe Acțiuni „Moldova-Agroindbank”, prin care au fost garantate execuția obligațiilor debitorului care decurg din contractele de credit, potrivit pct. 1.1 din contractele de mandat este stipulat că plătitorul mandatează banca de a efectua debitarea conturilor curente, iar debitarea se va efectua în limitele mijloacelor financiare existente pe conturile curente și în limita mărimii obligațiilor garantate devenite scadente și platibile.

Consideră reclamanta că acțiunile unilateral întreprinse de către pîrît, sunt abuzive, care îi prejudiciază fără justă cauză, drepturile și interesele legitime, or reclamanta și-a onorat regulat obligațiile de plată față de instituția bancară și a acționat în raporturile contractuale cu bună credință și în interesul economic reciproc al ambelor părți.

Solicită Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” constatarea nulității absolute a clauzelor oncontractuale la art. 1.1 lit. c), d), e) din contractele de mandat nr. CI5027-A din 29 ianuarie 2015 și nr. CI5203-A din 31 martie 2015 cu repunerea părților în situația anterioară și încasarea sumei de 428794, 52 lei.

Prin hotărârea din 16 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost respinsă cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” împotriva Societății pe Acțiuni „Moldova-Agroindbank”

cu privire la constatarea nulității clauzelor contractuale și încasarea sumei (f.d. 87, 93-96).

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 14 noiembrie 2017, Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” a contestat-o cu apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

Prin decizia din 1 martie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM”, fiind menținută hotărârea din 16 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 130, 131-140).

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că prima instanță a dat o apreciere obiectivă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural, în consecință adoptînd o hotărîre întemeiată.

Invocînd ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 28 mai 2018, Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului s-a invocat că atît instanța de apel, cît și prima instanță nu au constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a pricinii, fiind încălcate normele de drept procedural.

Totodată, recurenta a mai specificat că instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că pârâtul/intimat în cadrul ședinței a recunoscut că reclamantul/recurentul a rambursat creditul contractat și că nu are datorii față de bancă. Astfel, rezultă că reclamantul/recurent a respectat termenii de achitare a creditului, asumați prin contract, însă contrar acestor circumstanțe, pârâtul/intimat a încasat în mod unipersonal din conturile reclamantului/recurent penalitate, dobîndă și un oarecare comision de refuz.

Odată ce reclamantul/recurent și-a respectat obligațiile contractuale asumate, consideră recurentul că extragerile de pe conturile Societății cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” pe care le-a efectuat pârâtul/intimatul sunt ilegale.

Potrivit art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Instanța de recurs constată că prin scrisoarea Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2018, în adresa părților a fost expediată copia deciziei instanței de apel (f.d. 141), însă la dosar nu sunt atașate probe care ar certifica data recepționării de către recurent a copiei deciziei recurate.

Prin urmare, Colegiul consideră că recursul a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acestuia.

La 18 iunie 2018, în adresa intimatei a fost expediată copia recursului, iar la 16 iulie 2018, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care

intimata Societatea pe Acțiuni „Moldova-Agroindbank” a solicitat respingerea recursului.

Examinând temeiurile de admisibilitate ale recursului în raport cu materialele cauzei civile, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor a verificat dacă recursul este formulat de persoana în drept să-l declare, dacă este depus în termen și dacă nu a fost examinat anterior, și a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în mod legal.

Materialele cauzei certifică faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

Audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, precum și având în vedere poziția formulată în referință, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) CPC, din următoarele considerente.

Ab initio, în conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. În cazul respectiv, judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

În același context, instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special, de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi auzit (a se vedea, de exemplu, Erfar – Avef v. Grecia, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; Lebedinschi v. Republica Moldova, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, inter alia, Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, parag. 34; Miessen v. Belgia, 16 octombrie 2016, parag. 64; Samardžić v. Croația, 20 iulie 2017, parag. 28).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În aceeași ordine de idei, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei

de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă sunt formulate suficient de clar și urmăresc protejarea interesului părții, dar și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și bunei-administrații a justiției (a se vedea, *mutatis mutandis*, Benjamin Nersesyan v. Armenia, 19 ianuarie 2010, parag. 22; Erfar – Avef, *ibidem*, parag. 41, Marc Brauer, *ibidem*, parag. 35; Miessen, *ibidem*, parag. 67; Trevisanato v. Italia, 16 decembrie 2016, parag. 36 – 37, Sturm v. Luxemburg, 27 iunie 2017, parag. 36).

Din perspectiva acestor drepturi garantate de Convenția Europeană, completul Colegiului de control judiciar își propune să verifice esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibilă cererea acestuia.

În speță, instanța observă că recurenta Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” a criticat decizia Curții de Apel Chișinău din 1 martie 2018 în baza articolului 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, așa cum este prevăzut, în mod obligatoriu, la articolul 437 alin. (1), lit. f) din același cod.

Din analiza minuțioasă a conținutului cererii de recurs în raport cu decizia contestată/procedura în ansamblu, reiese în mod cert că recurenții a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat detaliat, în special asupra condițiilor prelevării apelor uzate.

Pe baza celor prezentate, completul Colegiului constată că observațiile recurentei Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” nu dezvăluie nici o aparență a încălcării normelor de drept material sau procedural, dar nici a încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Prin urmare, temeiurile inserate în recurs nu pot fi calificate ca esențiale și nu ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea acestuia spre examinarea în fond și, eventual, să caseze/modifice hotărârea judecătorească contestată. În mod corespunzător, punctele de vedere al recurentului nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecății nu corespunde condiției de a fi „efectiv” (a se vedea, de exemplu, Petrovic v. Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm v. Luxemburg, *ibidem*, parag. 32).

Din aceste raționamente, instanța de judecată reține existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare situație, conjunctura stabilită mai sus confirmă lipsa unui formalism excesiv și respectarea unui raport rezonabil de proporționalitate dintre scopul urmărit și mijloacele folosite, iar, în opinia instanței, însăși substanța dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de art. 6 parag. 1 din Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, Helle v.

Finlanda, 19 decembrie 1997, parag. 55; Latourniere v. Franța, 10 decembrie 2002, parag. 2; Hansen v. Norvegia, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în prezenta cauză (a se vedea, mutatis mutandis, Kukkonen v. Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Beniamin Nersesyan, ibidem, parag. 23 – 24; Akaki Tchaghiashvili, ibidem, parag. 34 sau Papaioannou v. Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45).

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” nu ridică probleme de drept și nu pot fi acceptate spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 432, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă al RM, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune

Recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „DIAZCHIM” se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Maria Ghervas

Iuliana Oprea